

Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027

[Program Polska Wschodnia+]

STRESZCZENIE

projektu do konsultacji (z 5 marca 2021 r.)

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

1. Wstęp

Program *Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027* to kontynuacja wsparcia dla 5-ciu regionów Polski Wschodniej (lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego), oferowanego w latach 2007-2013 oraz 2014-2020. Obszar realizacji Programu na lata 2021-2027 rozszerzono o region statystyczny mazowiecki regionalny (województwo mazowieckie z wyłączeniem Warszawy i otaczających ją powiatów).

Całkowity budżet programu wynosi 2 508 mln EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Uzasadnieniem dla dodatkowego wsparcia dla Polski Wschodniej są wyniki analiz powstałych w trakcie przygotowywania *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* oraz diagnozy najważniejszych potrzeb inwestycyjnych, do sfinansowania z nowej puli funduszy europejskich na lata 2021-2027.

Kluczowymi wyzwaniem zidentyfikowanymi dla Polski Wschodniej, na które odpowie Program są:

- *wyzwania gospodarcze* - niski poziom przedsiębiorczości, niski poziom innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw;
- *wyzwania środowiskowe* - zwiększone zapotrzebowanie na energię, negatywne skutki zmian klimatycznych w miastach;
- *wyzwania transportowe* - niska dostępność transportowa: drogowa i kolejowa, słabe powiązanie z siecią dróg krajowych i autostrad;
- *wyzwania społeczne* – zmniejszanie się liczby ludności, starzejące się społeczeństwo, ograniczony dostęp do usług publicznych;

W Programie wyznaczono **cel główny: utrwalenie warunków sprzyjających konkurencyjności gospodarki oraz wyższej jakości życia w Polsce Wschodniej.**

Wyznaczono również następujące cele szczegółowe:

- wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw,
- podniesienie jakości życia mieszkańców przez ochronę klimatu,
- zwiększenie dostępności transportowej Polski Wschodniej,
- aktywizacja kapitału społecznego oraz wzrost wykorzystania potencjału turystyki i uzdrowisk.

2. Obszar realizacji Programu

Program będzie realizowany na obszarze 5-ciu dotychczasowych województw Polski Wschodniej oraz regionu statystycznego mazowieckiego regionalnego.

Wybrane działania Programu skierowane będą do miast: stolic województw (5), miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz innych miast subregionalnych (ośrodki wzrostu), stanowiących zaplecze usług publicznych dla obszarów (wiejskich) zagrożonych trwałą marginalizacją.

5 województw Polski Wschodniej

- 5 stolic województw
- 1 ośrodek wzrostu
- 36 miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze pow. 20 tys. mieszkańców

NUTS-2 mazowiecki regionalny

- 2 ośrodki wzrostu
- 4 miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze pow. 20 tys. mieszkańców

3. Priorytety Programu

Działania Programu pogrupowano w 5 priorytetów, odpowiadających celom polityki spójności Unii Europejskiej.

Priorytet 1. Przedsiębiorczość i innowacje

Platformy startowe

Dalszy rozwój ekosystemu wsparcia przedsiębiorczości startupowej poprzez kontynuację instrumentu Platform Startowych dla nowych pomysłów. W ramach platform zostanie zapewnione kompleksowe, indywidualne wsparcie dla innowacyjnych przedsiębiorstw na najwcześniejszym etapie rozwoju. Obejmuje ono usługi niezbędne do przeprowadzenia

prac nad rozwojem pomysłu biznesowego, przygotowania a następnie wdrożenia odpowiedniego modelu biznesowego.

Wykorzystanie procesów wzorniczych w MŚP

Wsparcie MŚP (mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw) w zakresie zmian wzorniczych, które pomogą lepiej dopasować produkty i usługi firm do potrzeb i oczekiwań klientów oraz zwiększą ich atrakcyjność, co w efekcie przyczyni się do poprawienia pozycji rynkowej przedsiębiorstwa.

Automatyzacja i robotyzacja MŚP

Wsparcie dla MŚP na wprowadzenie rozwiązań technologicznych z zakresu cyfryzacji, automatyki lub robotyki, które pozwolą na optymalizację procesów produkcyjnych (zwiększenie produktywności, obniżenie kosztów, skrócenie czasu wytworzenia produktu) poprzez zastosowanie nowych metod organizacji produkcji, wykorzystujących rozwiązania właściwe Przemysłowi 4.0.

Gospodarka obiegu zamkniętego w MŚP

Wsparcie dla MŚP na wprowadzenie nowych rozwiązań gospodarki cyrkularnej, które pozwolą ograniczyć negatywny wpływ działalności na środowisko naturalne, przy jednoczesnym podniesieniu jakości wytwarzanych produktów i oferowanych usług.

Pożyczki na rozwój turystyki

Wsparcie w formie pożyczki na inwestycje dla MŚP z branży turystycznej i branż pokrewnych.

Wartość i forma wsparcia: 500 mln EUR - dotacja: 400 mln EUR/pożyczki 100 mln EUR)

Beneficjenci: MŚP, ośrodki innowacji

Priorytet 2. Energia i klimat

Energia

Wsparcie rozwoju sieci dystrybucyjnych (elektroenergetycznych), aby m.in. zwiększyć bezpieczeństwo dostaw energii do odbiorców, ułatwić odbiór do systemu energii wytworzonej z OZE (odnawialnych źródeł energii).

Wartość i forma wsparcia: 240 mln EUR

Beneficjenci: przedsiębiorstwa energetyczne - operatorzy sieci dystrybucyjnych

Adaptacja do zmian klimatu

Wsparcie inwestycji zapobiegających i przeciwdziałających zagrożeniom naturalnym na obszarach miejskich. To inwestycje, które pozwolą miastom lepiej wykorzystać zasoby wodne w ramach infrastruktury użyteczności publicznej oraz będą sprzyjać powstawaniu tzw. zielonej i niebieskiej infrastruktury.

Wartość i forma wsparcia: 200 mln EUR - dotacja

Beneficjenci: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, ośrodki wzrostu, oraz jednostki samorządu terytorialnego mające status uzdrowiska bądź obszaru ochrony uzdrowskiej, zarządzający obiektami użyteczności publicznej,

Zrównoważona mobilność miejska

Wsparcie zrównoważonej mobilności miejskiej w miejskich obszarach funkcjonalnych (w mieście i gminach przyległych). Wsparcie dotyczyć będzie inwestycji w tradycyjną infrastrukturę (np. sieci trakcyjne, układ torowy), zakup niskoemisyjnego taboru oraz wspieranie przedsięwzięć towarzyszących takich jak m.in.: węzły przesiadkowe, ścieżki rowerowe oraz systemy telematyczne (wspólne bilety, systemy informacyjne).

Wartość i forma wsparcia: 400 mln EUR - dotacja

Beneficjenci: miasta wojewódzkie, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz ośrodki wzrostu, wraz z obszarami funkcjonalnymi – ustawowi organizatorzy transportu miejskiego

Priorytet 3. Spójna sieć transportowa

Infrastruktura drogowa

Wsparcie na rzecz infrastruktury drogowej, która ułatwi dostęp do transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) oraz usprawni powiązania pomiędzy regionalnymi i subregionalnymi ośrodkami miejskimi Polski Wschodniej. Wsparcie obejmie budowę i przebudowę dróg wojewódzkich, w tym budowę obwodnic.

Infrastruktura kolejowa

Rozwój infrastruktury sieci kolejowej, w szczególności w ramach Wschodniej Magistrali Kolejowej, czyli bezpośredniego połączenia stolic województw Polski Wschodniej (kontynuacja działania 3.1 Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020).

Wartość i forma wsparcia: 930 mln EUR - dotacja

Beneficjenci: w zakresie infrastruktury drogowej: Samorzady Województw, w zakresie infrastruktury kolejowej: PKP PLK SA. – infrastruktura liniowa, PKP S.A. – infrastruktura dworcowa.

Priorytet 4. Kapitał społeczny, turystyka oraz usługi uzdrowiskowe

Uzdrowiska Polski Wschodniej

Wsparcie na rzecz rozwoju infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi sanatoryjne lub uzdrowiskowe w Polsce Wschodniej. Wsparcie pozwoli na podniesienie jakości usług leczniczych i rehabilitacyjnych.

Wartość i forma wsparcia: 75 mln EUR - dotacja

Beneficjenci: m.in. jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa świadczące usługi sanatoryjne/ uzdrowiskowe/ zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, organizacje pozarządowe oraz partnerzy społeczni i gospodarczy

Instytucje kultury

Wsparcie na rzecz unowocześnienia i wzmocnienia roli bibliotek jako instytucji kultury, wg skandynawskich najlepszych praktyk. Miejsca te, przekształcone w nowoczesne mediateki, poprawią dostęp mieszkańców do dóbr kultury, pomogą rozwijać umiejętności cyfrowe a także – jako miejsca wiedzy i dialogu o wspólnocie, regionie i UE, pomogą budować kapitał społeczny, w szczególności w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Turystyczne szlaki tematyczne

Wsparcie obejmie inwestycje w tworzenie turystycznych szlaków tematycznych, odwołujących się do walorów przyrodniczych, kulturowych, historycznych Polski Wschodniej. Szlaki będą łączyć minimum dwa województwa.

Wartość i forma wsparcia: 155 mln EUR - dotacja

Beneficjenci: *w zakresie kapitału społecznego* m.in.: jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, *w zakresie turystyki:* właściciele obiektów wchodzących w skład szlaku tj.: jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury, organizacje pozarządowe i ich partnerstwa

Priorytet 5. Pomoc techniczna

Wsparcie działalności instytucji systemu realizacji Programu.

Wartość i forma wsparcia: 38 mln EUR - dotacja

4. System Instytucjonalny

Instytucją Zarządzającą Programem jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Zadania ministra wykonuje Departament Programów Ponadregionalnych – jednostka organizacyjna w ministerstwie obsługującym ministra.

Instytucjami Pośredniczącymi I stopnia są: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Centrum Unijnych Projektów Transportowych oraz Ministerstwo Klimatu i Środowiska¹.

Dodatkowo przewidziano Instytucję Pośredniczącą II stopnia, której zadania realizuje **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.**

Instytucją Audytową oraz organem otrzymującym płatności od Komisji Europejskiej będzie Ministerstwo Finansów.

Wiecej informacji o programie można znaleźć na stronie:

<https://www.polskawschodnia.gov.pl/strony/o-programie/fe-dla-polski-wschodniej-2021-2027/>

¹ Trwają uzgodnienia odnośnie do ostatecznego kształtu systemu instytucjonalnego dla wdrażania Programu.